„JURAJ SIZGORIĆ"
ŠIBENIK
NAUČNI ODSJEK

Poštarina plaćena

POJEDINI BROJ 1.50 D

Tribuna

„TRIBUNA" poludnevnik
UPRAVA: Šibenik, ulica Episkopa Milaša.
UREDNIŠTVO: Šibenik, ul. Ep. Milaša. Telef. 47. Split: Marulićeva I/II.
ČEK. RAČ. Zagreb 46.798
PRETPLATA mes. d. 14, za inostranstvo din. 25.
RUKOPISI se ne vraćaju.

GODINA V — ŠIBENIK — 2 februara 1937 — SPLIT — BROJ 476

Prebacivanje tereta

Jučerašnja »Samouprava«, glavni organ JRZ i vlade, posvetio je svoj uvodnik-konkordatu. Posle citiranja jedne stavke govora Bogoljuba Jevtića, kao pretsednika vlade, iz njegovog agitacionog govora u Zagrebu i govora njegovog ministra dr. J. Jankovića u Skupštini u članku se dalje veli doslovce ovo:

U poznatom pariskom časopisu L'Europe Nouvelle, g. Charles Loiseau je objavio 1935 godine jedan članak, u kome je jasno izneta geneza ovoga Konkordata, i u kome je dovoljno pokazano, da je ovo pitanje bilo svršeno mnogo pre obrazovanja vlade g. dr. Stojadinovića.

Jednom reči, istorijat ovog Konkordata je jasan i on mora biti dovoljno poznat bar onima, koji su pozvani da povedu računa i o poreklu jednog dokumenta i o atmosferi, u kojoj je on nastao, ako žele da udu u ocenu samoga predmeta i u pitanje odnosa današnje vlade prema njemu. Današnja vlada nije, dakle, radila na redakciji toga Ugovora, nego je ta redakcija bila gotova i usvojena pre 21 juna 1935 godine, ali je njena dužnost bila da sleduje dalje proceduru, od koje uostalom nije ni bilo mogućnosti kakvog otstupanja.

Nestrpljivi ljudi nisu hteli da sačekaju da se ta procedura i dovrši, nego su počeli da napadaju i Konkordat i današnju vladu na bezobziran način. Bezobzirnost tih napadača se ogledala najpre u tome, što se nije vodilo računa da je odredbe Konkordata primio i u glavnome redigovao i parafirao jedan čovek, g. Bogoljub Jevtić, da je drugome čoveku g. dr. Lj. Auer, palo u dužnost, da ga potpiše — a da trećem pada u deo da ga sprovede Parlamentu na ratifikaciju. Bezobzirnost tih napada se ogledala i u tome, što nije vođeno računa ni o vremenu, ni o mestu na kome su Konkordat i vlada kritikovani, kao što nisu birana ni sredstva agitacije protiv Konkordata, pošto je on napadan i u nepotpisanim brošurama i u letcima, dakle, na način i sistemom, kojim su se kod nas služili u agitaciji do sada samo komunisti i koji je bez presedana u drugim krugovima!

Opravdanje za ove svoje napade nalazili su oni, koji su ih činili čak i u tome, što štampa nije pisala o Konkordatu! Valja međutim primetiti, da je ovaj protest bio nepravičan, kad se dobro zna, da su i Ustav Srpske Pravoslavne Crkve od 16 novembra 1931 godine i Ustav o Muslimanskoj Verskoj Zajednici od 5 novembra 1936 godine, kao i raniji verski zakoni, doneseni bez sudelovanja javnosti i bez prethodne javne diskusije, jednim sporazumom koji nije pre toga iznošen na ocenu javnog mnjenja, niti je potresan u dnevnoj štampi! Već zato štampa nije mogla da pretresa u pojedinostima ni Konkordat, a nije ga mogla pretresati ni zato, što on nosi karakter jednog međunarodnog ugovoea, čije se odredbe obično ne ventiliraju u novinama pre njegove ratifikacije, promulgacije i publikovanja. Srećom, ovaj uzus je sasvim tačno odgovarao i potrebama verskoga mira u našoj zemlji, jer se daje pretpostaviti u kakve bi se sve polemike štampa mogla angažovati kada bi postojao obrnut običaj, da ona, podeljena kod nas kao što je, kritikuje jedan ovakav ugovor u svima fazama njegovog stvaranja, dakle i u toku pregovora, i u toku utanačenja pojedinih odredbi, i u toku definitivnog redigovanja, a pre parafiranja, pre potpisivanja, pre ratifikovanja, pre promulgacije i pre publikacije. Te bi polemike svakako, ako ne oštetile, a ono jako narušile naš verski mir, a nijednoj vladi ne bi bilo dopušteno da o toj činjenici ne vodi računa i da to narušavanje dozvoli.

Neki ljudi koji napadaju Konkordat gube iz vida sve te činjenice, pa onda olako gube iz vida i činjenicu, da je žalosno njihovo držanje i razmetanje srpstvom i pravoslavnim osećanjem i da su nedostojni njihove poruke na adresu današnje vlade i njenog pretsednika, ako misle da to iskoriste u neke demagoške svrhe, radi postizanja jevtinog efekta i jevtine popularnosti. Ima uostalom granica i za takve stvari, kao što ima granica u svemu. Ako oni žele da se ipak pretstave kao veći Srbi i osetljiviji u svome pravoslavlju i od današnjeg pretsednika vlade g. dr. M. Stojadinovića, oni ne treba da zaborave ni to, da i on polaže na ta svoja osećanja, i to ne samo po svome vaspitanju i ličnom ubeđenju, nego i po tradiciji svoje kuće, pošto je on potomak Hadži Milentija Pavlovića, prvoga Srbina mitropolita Srbije, koji je još pre sto godina: od 18 avgusta 1831 godine, pa do kraja svoga života sedeo na arhijepiskopskom prestolu u Beogradu. Zato mi smatramo da g. dr. M. Stojadinoviću ne bi bilo ni moguće da prizna, da je neki veći i pravoslavniji Srbi od njega, a pošto u njegovoj vladi sedi i jedan g. dr. A. Korošec, koji je poznat kao dobar katolik, nemoguće je i pomisliti da vlada g. dr. M. Stojadinovića, koja je i do sada znala i umela, da sa potrebnim državničkim autoritetom nađe najpravilnija rešenja za tolika naša najteža državna i nacionalna pitanja — neće znati i umeti da reši i pitanje Konkordata. Više je nego sigurno, da će vlada naći jedno rešenje i da će to rešenje biti na zadovoljstvo svih katolika, kao i na zadovoljstvo svih pravoslavnih!

I zato mi činimo apel na sve članove Jug. radik. zajednice, a naročito na sve Srbe pravoslavne vere, da se ničim ne da daju zavaravati i ni za kakvom agitacijom povoditi! Najmanje bi se smeli povoditi za nepotpisanim brošurama u letcima, čiji je izvor nepoznat, kao što nisu poznate ni tendencije svih onih, koji su ih mogli štampati i rasturati u narodu. Treba dakle biti strpljiv, treba imati poverenja u državničku mudrost onih, koji su pozvani da rešavaje pitanje Konkordata, a može se pouzdano verovati, da će pitanje biti proučeno i rešeno i u interesu države, i u interesu crkava, i u interesu vere, i u interesu celoga našega naroda!

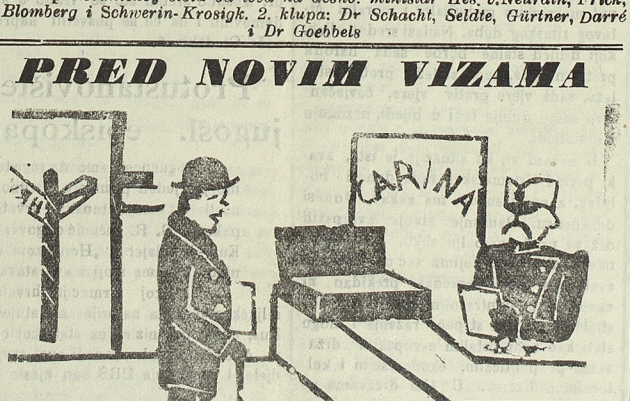
*

VOĐA GOVORI

Parlamentarna sednica u plenarnoj dvorani za vreme Hitlerovog govora. Levo od pretsedničkog stola od leva na desno: ministar Hes. v. Neurath, Frick, v. Blomberg i Schwerin-Krosigk. 2. klupa: Dr Schacht, Seldte, Gürtner, Darré i Dr Goebbels

PRED NOVIM VIZAMA

Carinik: Moliću Vaše putne isprave?
Putnik: Izvolite!
Carinik: Pa—a—a... ovo je, koliko vidim, lično pismo nekog Vašeg prijatelja ...
Putnik: Nikakovo pismo!! Pasoš lično izdat od našeg g. Pretseduika!

Meksikanska afera u Bukureštu

G. Durman kupuje staro rumunsko oružje za vladu u Valenciji.

Bukurešt, januara 1937. (Trânsconti.) Nije nikakva tajna da je vlada u Meksiku aktivno učestvovala u španskom građanskom ratu. Ali je meksikanska vlada uvek dokazivala da je trupe Larga Caballera snabdevala samo oružjem meksikanskog porekla. Bilo je o tome i zvaničnih saopćenja. Medjutim, na dan 22 ovog meseca izbila je u Bukureštu tako zvana „Durmanova afera", koja je jasno dokazala da Meksikanska vlada, sa svojim diplomatskim pretstavnicima, živo radi na snabdevanju vlade u Valenciji sa oružjem, koje se može nabaviti.

Oktobra prošle godine neki Mr. Durman pošao je u Bukurešt i pretstavio se kao zvanični pretstavnik meksikanske vlade sa zadatkom da kupuje oružje. Pokazao je uverenja meksikanskih poslanstva u Parizu i u Briselu. Baš u to vreme počasni konzul Meksika u Brislu stigao je u Bukurešt u zvaničnoj misiji, kako izgleda da pomogne g. Durmanu, koji je predložio rumunskom ministarstvu da otkupi ovu zastarelu avionsku opremu. Rekao je da bi se ovaj materijal imao upotrebiti za vojsku u Meksiku. Ponudio je veliku sumu u gotovom, koja bi bila dovoljna da kupi najmoderniji materijal skoro u istoj količini. Za rumunsku vladu ova ponuda je bila vrlo primamljiva. I baš zato što je bila neobično povoljna, naredjena je istraga, koja je otkrila da je g. Durman zaista pretstavnik meksikanske vlade, ali da je došao u Rumuniju da kupuje oružje za vladu u Španiji. Rumunska vlada, poštujući načelo nemešanja, prekinula je pregovore sa Durmanom. Istraga je pokazala ne samo da je on održavao veze sa vladom Larga Caballera, već da je pokušao da podmiti rumunske činovnike da bi ubrzao posao.

Tek kada je istraga rumunskih vlasti završena, ovaj čudni trgovac mogao je da otputuje iz Rumunije. I g. Durman je žurno otputovao u Pariz 22 ovoga mjeseca.

Cela ova afera čuvana je sve dotle kao velika tajna i slučajno izbila na javnost. Rumunska opozicija pokušala je da iskoristi ovu aferu protiv vlade, tvrdeći da je rumunski ministar za vazduhoplovstvo g. Karanfil podneo ostavku zato što se nije složio s vladom u Durmanovoj transakciji. G. Karanfil dao je ostavku oko Božića posle 4 nedelje ministrovanja i opozicija je dokazivala da je njegova ostavka bila protest zbog poslovanja sa Durmanom. Rumunski pretsednik vlade g. Tatarescu međutim, dokazao je sa dokumentima u ruci da je g. Durmanova ponuda odbijena tri nedjelje pre ostavke g. Karanfila, koja je došla iz sasvim drugih razloga.

PRETPLATNICIMA !

Prilažemo čekovne uplatnice s molbom da ih se odmah upotrebi za šiljanje pretplate. Svakome starijem pretplatniku dostavilismo istodobno izvadak njegova dugovanja s molbom da što prije podmiri jer će inače najednom ostati bez lista te će morati snositi troškove parničkog postupka.

Pogrešna shvatanja

Postoji čudno pogrješno mišljenje, ko je je već mnogo staro, a koje često i službena historija prihvaća, da ljudstvo hoće napriječ putem stalnih sukoba i borbe, da se dobro za ljude radja u krvi rata i revolucije, ili kako se običava reći, da se progres osvaja na barikadama.

To mišljenje, kako je istaknuto, vrlo je staro. Već najstariji historički kroničari većim marom bilježe sukobe i borbe od ostale mirne ljudske aktivnosti, oni već onda počinju da kite borbu, navodnim vrlinama, hrabrosti, junaštva i mučeništva. Uporedo s njima i prva društvena javnost, razvija to shvatanje, pa tako nalazimo već u prvom izgrađenom ljudskom društvu, da se krvavi ljudski sukob kiti raznim dobrim svojstvima ili dobrim nužnostima.

Istina, u to doba, a dugo zatim kroz historiju, to shvatanje ne dobiva konkretnije forme, već više manje neobrazloženo i neopravdano, prelazi iz generacije u generaciju, okićeno putem tradicije, ispisano putem historije. Ali samo takvo shvatanje radja posljedicama, jer često stvara razlog, često donosi povod, a često omogućava borbu.

Kroz posljednji vijek, a naročito kroz posljednje godine, to shvatanje dobiva sve odredjenije forme, sve se više razvija, dok napokon ne biva ukalupljeno i uokvireno u jednu znanstvenu skoro filozofsku doktrinu, koja naučava, da se progres društva kao i ostalih pojava sastoji u sudaru protivnosti, u stalnom i periodičnom sukobu, t. j. da se društveni napredak vezan i da se razvija po zakonu sinteze, kao posljedice sudara teze i antiteze, koja ujedno predstavlja novu tezu.

Takova doktrina prenešena u praktični život, dolazi kao ideolško obrazloženje raznim ekstremnim političkim tendencijama, koje se danas iz raznih razloga sve to više šire i koje zasnivaju svoj rad na parádoksu, da se današnja sreća ljudstva može ostvariti putem svijetske revolucije, putem najkrvavijeg razračunanja, putem najveće katastrofe. To po njihovim znanstvenim terminima ima da znači da treba omogućiti i ubrzati sudar, koji je neizbježiv, protivnost koja ima da nadodje.

Ova izvorna neobrazložena idea, kao ova, danas obrazložena, tobož znanstveno izgradjena, vrlo je opasna, vrlo je štetna, a u sadržaju lažna i neistinita. Ta ideja već mnogo puta, kako je istaknuto, bila je uzrokom velikim nesrećama i katastrofama, a danas sprema ljudskom društvu točnije ljudskom rodu najveću i do sada nezamišljenu katastrofu.

Mi se ovdje ne kanimo upustiti u neku kritiku te doktrine putem i pomoću drugih naučnih gledišta, naime ne kanimo teoretski obarati njihovu nauku, jer ovaj naš rad nema to svrhu, pošto nema zato potrebitu opširnost. Mi ovdje kanimo samo da jednim kratkim logičkim putem uz par historijskih primjera, upozorimo na istinitost naših tvrdnja i tako uputimo na dalnju i jaču kritiku, koja će biti u stanju da paralište nastupajuću opasnost.

Počećemo postavljanjem tvrdnje, da je put ljudskog progresa, naime osvajanja širih duhovnih horizonata i većeg ekonomskog blagostanja, t. j. podizanja stepena ljudske sreće, bio uvijek samo jedan, bio uvijek samo put evolutivnog tihog rada i nadogradnje. Da je sve dobro koje je kroz historiju podignuto, bilo privremene ili tajne vrijednosti, uvijek je izniklo kao posljedica sistematskog manje bučnog rada. Da su svi krvavi sukobi uzrokovali obustavu i prekinuće evolutivne nadogradnje, ispuštanje standara života na mnogo niži stepen. To nam historija pokazuje, to nam naše lično iskustvo dokazuje, to nam iskrena logična misao nameće i potvrdjuje.

Nemoguće je u nesreći i krvi tražiti bolje, tražiti i vjerovati da će iz krvi iznići dobro! Koje prednosti izišle iz borbe mogu da otkupe pale živote boraca, ko može njima da prinese to dobro. Već sama ta misao više idealna, prožvakana i ispitana po savjesti, razoružava i onemogućava da se sukob bilo kakav opravda na bilo koji način.

Ali, mi se sada nećemo pozivati na savjest, već na razum i račun, koji nas mora do istoga dovesti.

Svaka borba i sukob, donosi rušenje i uništenje objekta i osurovljenje subjekta, s jedne strane donosi opustošenje, obustavu rada i iscrpljenje, s jednom riječju siromaštvo, a s druge strane iskvarenost, tupost i surovost čovjeka. Dakle, prvi pravi rezultat sukoba je dvostruki gubitak moralni i materijalni. Taj gubitak da bude naknadjen, da bude uspostavljen, odnosno vraćen standard života pre borbe, potrebit je dugi niz godina rada, potrebite su žrtve čitavih generacija, koje na taj način ne izvlače nego samo štetu iz borbe, samo gubitak.

Na taj način i iz tih razloga, pobjeda i prednosti pobjede, ostaju samo u frazi, da će iz te žrtve buduća pokoljenja imati koristi. Ali ta sama nada izražena u spomenutoj frazi, dosta je nelogična i neosnovana, jer potrebe i dobro tih dalekih budućih generacija, mi ne možemo sada ni predvidjeti, a kamoli njima doskočiti.

Tako nam se ukazuje vjera u borbu kao puna i prava utopija.

Mi smo se pozvali na historiju, pa ćemo navesti:

Prve zapadno—evropske tekovine materijalne i duhovne kulture, postignute se u staroj Ateni, ne putem krvi i sukoba, već mirnim i razboritim radom s jedne strane sretnih zakonodavaca i velikih umova, a s druge strane podrškom naprednih gradjana. To je Periklovo doba, u kojem je sazidan temelj svim umnim djelatnostima u kojem je postignut materijalni boljitak nižih staleža. Slično doba imamo u Rimu za vrijeme Oktavijana, gdje je takodjer u miru postignut maksimum materijalni i moralni čitavog rimskog doba. Nailazi srednji vijek, koji uslijed stalne borbe sada naroda protiv naroda, sada staleža protiv staleža, sada vjere protiv vjere, čovječanstvo samo dublje toni u bijedi, neznanju i neslobodi.

U novom vijeku situacija je ista, svaki period sistematskog rada donosi boljitak, a svaki sukob, ma kakav, donosi dekadencu. Današnje stanje evropskih država pruža najbolju sliku, jer skandinavske države u kojima već odavna nije evolutivni put napredka prekidan ni vanjskim, ni unutrašnjim borbama, dostigle su najveći stepen razvoja i mogu stati kao uzor ostalim evropskim državama po političkim, ekonomskim i kulturnim prilikama. U tim državama ne postoji ni danas nikakvih suprotnosti, koje bi u buduće mogle dovesti do sukoba i ugroziti konstantni razvoj.

Istina, bilo je u historiji slučajeva, a biti će ih i u buduće, gdje progres i razvoj nailazi na zapreke, koje treba silom odgurnuti, ali tada, kad se steče taj slučaj, mora se latiti sile i borbe vrlo oprezno, sa potpunom sviješću, da se prihvaća samo kao nužno zlo, a po opsegu u najmanjoj potrebnoj količini, jer da iz nje nikakve dobro neposredno izići nemože.

Stoga treba jednom zauvijek, odbaciti svako mišljenje, koje podržava i kiti borbu nekom vjerom, koje smatra da se kroči naprijed, putem bombe, jer su takva mišljenja opasna, a po našem shvatanju u većini slučajeva, produkt nižih osobina, strasti, instinkta i mržnje, a ne razuma.

Isto tako vjerujući u progres, treba odbaciti doktrine sličnog stila, one spomenute, koje naučavaju da je zakon razvoja, zakon sudara suprotnosti, pošto je nemoguće vjerovati u progres koji ne otklanja borbu i ne dovodi bliže vječnom miru.

S. A.

POLITIČKI PREGLED

Jugoslovenske pikanterije

„Pasoš" g. dr. Mačeka

Novine donose:

„Dok se tako inž. g. Košutić kralko vrijeme zadržao u razgovoru sa dopisnikom „Politike" stigli su u vagon carinski i policijski činovnici, koji su zatražili odmah pregled robe i isprave.

— Zar nemate nikakve druge isprave osim ovog uvjerenja g. dr. V. Mačeka? — obratio se policijski činovnik inž. Košutiću.

— Nemam.

Policijski činovnik je na to zamolio inž. g. Košutića da dođe s njim na pograničnu policiju.

U policiji su inž. Košutiću saopćili da postoji

naredjenje iz ranijih godina da se on uapsi

čim pređe na jugoslovenski teritorij, a kako naredjenje nije opozvano to su mu stavili do znanja da je od tog trenutka dok ne stigne drugo naredjenje pod policijskom prismotrom.

C. dr. Jančilović je na to primjetio prisutnim činovnicima da je

g. dr. V. Maček lično pozvao inž. Košutića da se vrati u Jugoslaviju.

Ali su činovnici svejedno morali da izvrše naredjenje koje je postojalo od ranijih režima.

— Dali sam uhapšen ili nisam? — zapitao je na to inž. g. Košutić.

— Niste uhapšeni već moramo vas ovdje zadržati

dok ne stigne drugo naredjenje.

Svejedno je inž. Kosutiću dozvoljeno da otputuje do Zagreba, ali uz pratnju jednog policijskog činovnika. Tako je inž. g. Kosutić otputovao za Zagreb, ali je na stanici Pragersko zadržan, pa se otale prvim vozom vratio ponovno u Maribor. Sa inž. g. Košutićem vratio se i g. dr. Toma Jančilović sa svojom gospodjom.

Neodlučnost u ovdašnjem komesarijatu policije trenutačno je uklonjena, tako da je

naknadno odredjeno da se striktno izvrši naredjenje ranijih režima

koje nije opozvano, a koje se odnosi na hapšenje inž. g. Košutića. Medjutim, je pogranična policija obavjestila ministarstvo unutrašnjih djela o dolasku inž. g. Košutića, pa je kratko vrijeme nakon toga stigao i žuran odgovor u kojemu se policiji daje uputstvo da se inž. g. Košutiću i njegovoj pratnji ukaže sva pažnja, pa da se njegovom daljnjem boravku u zemiji nesmiju da prave više nikakve pa ni najmanje smetnje.

Kad je tako inž. Košutić stigao u Maribor na povratku iz Pragerska, već mu je saopćeno da je

potpuno slobodan

i da se može kretati u svakom pravcu."

JRZ o povratku Košutića

„Samouprava", glavni organ JRZ povodom povratka gosp. ing. Košutića, piše i ovo:

„Povratak g. dr. Košutića je najbolji znak da se u ovom pogledu mogu da očekuju samo korisni i blagotvorni rezultati i da je to još jedan dokaz više, da vlada g. dr. Stojadinovića namerava da definitivno likvidira pitanje hrvatskih emigranata.

G. dr. Košutić je u svom političkom delovanju do godine 1927 igrao značajnu ulogu u stranci pok. Radića i bio je jedan od najintimnijih njegovih saradnika, koga je pok. Radić odlikovao visokim položajima. Mi verujemo da je g. dr. Košutić sretan što se vratio u svoju domovinu i da će se posvetiti napretku naše Otadžbine".

Protustanovište jugosl. episkopatu

U mogućnosti smo da registrujemo još jedan primerak „jednodušnosti i kompaktnosti" hrvatskog pokreta. G. R. Bićanić odgovara dr. Kus—N kolajer u „Hrvatskom dnevniku" u kome stoji i ova stavka:

„Političkoj formaciji hrvatskog seljačkog pokreta najprije savjetuje dr. Kus, da se organizira na staleškoj osnovi. A onda odmah provodi svoj savjet u djelo, i proglašuje HRS kao njezin radnički dio staleškom organizacijom. Očito je jasno, zasto bi bilo drago dr. Kusu, da bude tako. Onda bi njemu bio lakši posao, da odbije radnike od HRS-a. Ali njemu mora biti poznato, da je ideologija hrvatskog seljačkog pokreta upravo oprečna svakoj staleškoj podjeli i staleškom shvaćanju društvene organizacije. Mi nismo ni korporativisti, ni fašisti, a nema opasnosti za nas, da ćemo se fašizirati, kako to dr. Kus smatra mogućim. Demokratski su elementi u seljačkom pokretu dovoljno jaki. Oni su svoju borbu s fašističkim tendencijama i grupicama u dobrome dijelu već izborili. I javnost je i sa strane mjerodavnih političkih krugova mogla čuti dovoljno jasne i odlučne izjave o stanovištu HSS prema fašizmu. A iza tih su izjava slijedila i djela.

Starigrad

Proslava Sv. Save

Starigrad 29 I. U srijedu 27 o. mj. održana je ujutro u osnovnoj i građ. školi proslava školskog pokrovitelja sv. Save. O životu i djelovanju sv. Save odrvali su predavanja nastavnici, a djaci su deklamirali razne prigodne pjesme, te otpjevali himnu sv. Save.

Istog dana uveče održao je u prostorijama sokolskog društva predavanje o sv. Savi brat Đ. Matušić, uč., u kome je izneo njegov veliki i neumrli rad na crkvenom, političkom i nacionalnom polju. Predavanje je bilo sa najvećom pažnjom saslušano.

Đ. M.

Svetosavska beseda

Šibenik 1 februara.

Preksinoć je u dvoranama sokolskog društva priređena Svetosavska beseda koja je veoma dobro uspela.

Zbor „Šumadija“ odlično je otpevao par pesama.

Proslov je održao g. dir. P. Mišura. U svom govoru prikazao je opširno rad na prosvetnom i kulturnom polju Sv. Save. Govori o vremenu u kojem je živio, na razvoj politike koju su vodili njegova braća međusobno za vlašću. Mnogo se je osećao uticaj istoka i zapada, Vizanta i Rima. Sv. Sava nastojao je i uspeo je da se narod ne prikloni sasma ni jednoj ni drugoj struji, već da što bolje sačuva svoju samostalnost i podiže svoju kulturu na bazi starih filozofa velikog grčkog naroda. Glavna njegova ideja bila je „Za veru i domovinu“. Za vreme njegovog najplodnijeg naučnog rada, ugarski kralj Enrih pomaže bratu mu Vukanu da oduzme prestolje bratu svome Stevanu. Papa tada nastoji da Vukan pomogno rimokatoličkim sveštenicima u njihovom radu oko širenja rimske crkve. Sv. Sava dolazi i izmiruje braću. Stavlja ponovno Stevana na prestо. Kada se je Stevan oženio sa kćerkom mletačkog dužda Dandola, ponovno je Papa promenio svoju politiku sa nastojanjem da ponovno pokuša oko širenja rimske crkve. Sv. Sava morao je još jednom doći k braći i dati im savete. Tada je sv. Sava udario temelj prvim počecima narodnog prosvetlenja. On je bio prvi učitelj svog naroda, te ga je narod punim pravom postavio za pokrovitelja svoje crkve i škole.

Posle prosleva bile su dve deklamacije. Ove deklamacije izvele su: učenica M. Zelić, te dve male simpatične devojčice Dušanka Marinčić i Mirjana Kumar.

G. Mo I. Prišin sa izvedbama „Waldesrauschen-a“ i „Polonaise as“ na klaviru oduševio je publiku, te je morao komade opetovati.

Sala u jednom činu „Gudalački kvartet“ dobro je uspela. Gđica Miranda Pogorevc u ulozi Tinke odlično je odigrala svoju ulogu i pokazala je svoju veoma dobru spremu za ovakove tačke. Gđica Finzi i Radovčić takodjer su bile dobre. Gospoda su isto tako dobro odigrali svoje uloge. Po završetku programa razvio se je ples. (g)

□ MATURANTI UČITELJSKE ŠKOLE priređuju 4—II u 17 sati svoj ples uz birani program. Ulaznice 10 Dinara za dake 5. (g)

□ SPORTSKI KLUB „RADNIČKI“ preselio se u nove prostorije u hotel „De la Ville“ (plesna škola Scotti). Klub će održavati popodnevne čajanke, a otvoreno je i šahovsko natecanje za koje se je već javilo 40 učesnika. (g)

□ VELIKI SOKOLSKI PLES održaće se u subotu 6 februara. Za ovaj ples u gradu vlada veliki interes. Na plesu biće uz vučenje lutrije i raznih drugih atrakcija. Zgoditci za lutriju iztoženi su u izlogu dućana Bakotić. (g)

□ USPJELA „OSVITOVA“ ČAJANKA održana je juče u verandi hotela „Krka“, te je na istoj bilo vučenje lutrije, kao i dijelenje darova „sretnim“ dobitnicima.

†

Javljamo prijateljima i poštovaocima, da ćemo 4. febr. t. g. u Šibeniku u hramu „Sv. Vaznesenja Gospodnjeg“ na grobiju, nakon svete liturgije u 9.45 sati dati parastos svojim milim i nepreživljenim roditeljima: ocu

prot. i prof. VELJKU A. MILIĆU

jedno—godišnji, a majci

HRISTINI rodj. NETOVIĆ

četrnaesto—godišnji.

Ožalošćene kćerke:
LJUBICA i RUŽICA.

UPRAVU VINSKIH PODRUMA
treba dati u prave ruke

U zadnje doba naši su krajevi dosta zaduženi, jer sem vidnih uspeha i rada, znademo da je osobita pažnja posvećena našem osiromašenom zemljoradniku, koji svoje proizvode tako reći ne može da prodade niti daruje.

Izmedju ostalog donešen je veoma koristan zaključak da se na našem primorju ispostave razni *vinski podrumi*, kako bi naš zemljoradnik mogao što povoljnije i što prije da plasira svoje vino, koje mu inače i po više godina znade da stoji u bačvama, dok ga nije prisiljen da prodade uz bagatelu, samo da oslobodi sudje za novu berbu.

Nego dok se sa nadležnog mesta tako misli i radi, primećujemo da se sada pojavljuju neke „zadružne centrale“, koje žele i traže da se njima povjeri glavno vodstvo takovih podruma preko zato „ad hoc“ osnovanih vinarskih zadruga. Neznamo odakle takova legitimacija istima, navlastito kada se znade, da dosadašnje njihovo djelovanje nije nit najmanje podiglo našeg zemljoradnika, a da o ostalom i ne govorimo.

Mnjenja smo i uvjerenja da se takovi podrumi imaju zbilja da povere jakim zato osnovanim vinarskim zadrugama, a koje zadruge moraju da raspolažu potrebitim stručnjacima, ali nikako nemožemo dozvoliti da takovi podrumi budu mono polom pojedinih zadružnih organizacija, pa ma kako se one zvale ili krstile.

U svrhu sredjivanja prilika u Jugoslaviji, verujemo da će današnja Vlada doneti i novi jedinstveni *zakon o zadrugarstvu*, te će u ovom zakonu točno biti normirano i predvidjeno kome će ovakove vinarske zadruge da pripadnu. A do tada treba sa dobrom iskrenom saradnjom dobronamernih, sposobnih, poštenih a i nacionalnih ljudi poraditi, da se takovi podrumi na našem primorju čim pre provedu i u delo.

(ić)

□ SMRT JEDNE UZORNE SUPRUGE I MAJKE Posle dugog bolovanja umrla je gospodja Zorka Petrić, dobra supruga i drugarica našeg sugradjanina starokatoličkog župnika i konzultora. Ista potječe od ugledne i nacionalne familje Grgić iz Vranjica. U subotu su njeni mrtvi ostanci, uz veliko učešće nacionalnog gradjanstva bili otpraćeni do večnog počivališta. Sprovodu je sudelovalo i više starokatoličkih svećenika, kao i sam zastupnik biskupa Kalodjera iz Zagreba. Obitelji svećenika g. Petrića naša sučešća. (ić).

Hrvatski Radiša u Dalmaciji

Nakon svog dvomjesečnog puta po Bosni i Hercegovini društveni organizator i ideolog *Dr Zvonko Šprajcer* održat će opširno i zanimivo predavanje o radu i ciljevima „Hrvatsk. Radiše“ i to: 11. 2. u Kninu, 12. 2. u Drnišu, 14. 2. u Šibeniku, 16. 2. u Splitu, 18. 2. u Sinju, 20 2. u Kaštelima. Tamošnje su društvene organizacije obaviještene o predavanju i radi njegove aktuelnosti u današnje dane i osobito, *jer se radi o krajevima odakle Hrv. Radiša namješta najveći broj djece*, očekuje se svakako obilan posjet.

Velikoj tekstilnoj industriji potreban je verziran i dobro uveden

PUTNIK

za posjećivanje i obradu mušterija, sa kolekcijama vunenih tkanina i vunenih prediva sviju vrsta na otocima Jadranskog mora, uz proviziju. Reflektanti neka šalju svoje pismene ponude pod 45215 na **Publicitas d. d.**, Zagreb, Ilica 9.

PODLISTAK

RADEK I NJEGOV DŽELAT

Kad je Lenjin smrvio svoje kosilcione saveznike „esere“ i zaveo jednostranu komunističku diktaturu proletarijata u Rusiji su vladali Lenjin, Trocki, Rikov, Kamemjev, Tomski, Zinovjev, Buharin, Radek i sekretar Staljin.

Kad je Lenjin umro pretsednik saveta narodnih komesara je postao Rikov i s njime su u SSSR vladali Trocki, Kamenjev, Tomski, Zinovjev, Buharin, Radek i Staljin.

Sada pak, 13 godina posle Lenjinove smrti, vladaju u SSSR Staljin, Ordžonikidze, Ježov, Kaganović, Vorošilov, Molotov, Andrejev. Od bivših gospodara samo Staljin. Od ostalih bivših vođa je Trocki u izgnanstvu u Meksiku i uSSSR je proglašen za najvećeg neprijatelja sovjetske države. Kamenjev je kao neprijatelj države pogubljen. Optužen zbog neprijateljskih dela protiv države Tomski se sam ubio. Zinovjev je kao neprijatelj države streljan. Buharin je kao neprijatelj države uhapšen i biće pogubljen Radek je pred pogubljenjem. Rikov je pred procesom. Samo je Staljin ostao i vlada. Svi koji su s njime i Lenjinom vodili državu zbog izdajstva su poubijani i biće ubijeni kao besni psi, kako to lepo kaže najviši sovjetski sudija. Šta bi se danas dogadilo s Lenjinom da nije umro pre trinaest godina?

To su ogromne promene, to su tragične sudbine i kad se izuzmu iz uzročne povezanosti, onda su neshvatljive, strašne, nečovečne. Pa ipak su prirodne u uzročnoj povezanosti i logici ruskog revolucionarnog razvitka. Došle su jer su morale doći.

Posle Lenjinove smrti se SSSR našao na tragičnoj raskrsnici: graditi sopstvenu državu ili organizirati svetsku revoluciju. Graditi sopstvenu državu kao poziciju u ratu za svetsku revoluciju, to da, to je odgovaralo u programu i nauci V. Lenjina. Ali za revoluciju uopšte nisu postojali uslovi. Graditi državu zbog države, državu kao cilj sam za sebe, to je morala biti apsolutna besmislica za svakog, ko je verovao komunističkim teorijama. Staljin je dao sve — u prvom redu sopstveni život — na kartu države. Država je pobedila, zato vlada Staljin. Svetska revolucija je pala, zato su pali i propovednici svetske revolucije.

Bili su uklonjeni, ali nisu shvatili da su izgubili zato, što njihova stvar nije bila sposobna za pobedu. Mislili su da su izgubili zato, što je njihov protivnik lično pobedio. Iz toga je nikla i njihova ogorčenost. Iz toga su nikli i njihovi dobri odnosi s Nemačkom, koji kao dobri psihiolozi nisu prestajali da ih uveravaju, da se SSSR stvarno ne može održati, da mora biti pobeđen i koji su stavište počeli s njima i pregovarati, šta će oni kao budući gospodari uraditi kad bude pobeđen. Tim sistematskim nemačkim injekcijama su preparirani tako, da se najzad u njihovim mozgovima identificirao pojam sovjetskog poraza s njihovom pobedom. Oni će pobediti i oslobođeni Staljina će stajati pred njihovim sudom, čim Staljinov Savez bude pobeđen. Tako je apsolutna istina ono, što je na svom saslušanju rekao Radek: „Onda više nismo bili gospodari naših dela“. Onda ih je ponela matica.

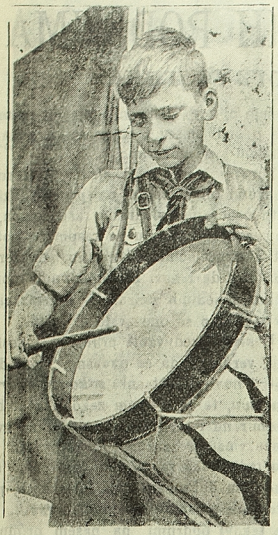
I struja ih je nosila u propagandu protiv Staljina, večni kriticizam i dalje u sabotažu, ali kad ni onda nije došlo do željenog poraza, u teror i pokušaje da razvitak (prema njihovom mišljenju potreban) ubrzaju ubistvom onih, koji mesto njih vladaju. To su bile metode, koje bi pre ili posle morale u SSSR izazvati građanski rat, da Staljinov sud nije dotukao pobeđene boljševičke duše.

Nekoliko ćeških trockista su izdali letak u kome se pitaju: „Zar su svi Lenjini novi saradnici bili izdajice i samo jedan jedini medju njima, Staljin je bio rodoljub?“ Odgovor je jasan: s gledišta ruskog naroda i ruske države su zaista bili izdajice. S gledišta komunističkog programa nisu bili izdajice. Rusija i njezin narod trebaju čvrstu, sigurnu državu, da mogu raditi, živeti i preživeti strašne gubitke iz revolucije. Boljševizam je trebao rat, građanski rat, revoluciju, pa ma zato i čitav ruski narod propao. Boljševički prvaci su ostali verni revoluciji. Staljin je postao veran državi. Država je pobedila zbog toga što Staljin vlada, a boljševici idu na gubilište. Da se ta borba vodi u demokratiji bili bi samo isključeni iz politike. Ali pošto se ta borba vodi u diktaturi i za diktaturu moraju izginuti. Tačno po svom sopstvenom programu, kojim su umirivali svoju savest kad su sami ubijali ljude: „Gde se teše kamen iskaču varnice“. Sudili su i zbog toga su suđeni. Bili su dželati i zbog toga umiru od dželatove ruke.

(Centropress)

MALA KRONIKA

Njemačka omladina

Kod omladine koja nosi ime Fürera uspostavljen je novi red bubnjara.

Lek protiv ispitne „groznice"

Kako za mnoge bolesti postoje razni lijekovi, nije nikakvo čudo da su u Engleskoj došli na to da izume lijek protiv ispitne groznice. Tako je studentima čuvenog Herard univerziteta dozvoljeno da prije ispita ubrizgaju sebi jednu vrstu injekcije koja će im davati hrabrosti pri polaganju, da ne bi dobili „groznicu". Ove vrste injekcije ujedno sprečavaju poremećaje u varenju.

Ljubav uništava život

Gospođa Dolores Bedoja iz San Salvadora, prestonice republike Salvador, proslavila je ovih dana 120 godišnjicu svoga života. Sakupljenim američkim novinarima, koji su došli da je intervjuišu izjavila je:

— Živim dugo zato što mi je srce dobro, a srce mi je dobro zato što nisam nikad volil!

Bratiškovci

Svetosavska proslava

Na najsvečaniji način proslavljen je dan Sv. Save.

Iz crkve, litija se je uputila u školu, koja je vrlo ukusno i lijepo bila udešena. Ikona Sv. Save bijaše zelenilom okićena a tako isto i slike naših kraljeva. Poslije blagoslova vodice zgovorio je pozdravni govor g. učitelj Nalović o značaju sv. Save u istoriji te o njegovim velikim zaslugama istakavši na osobit način njegove podvige, trajno stvaranje i žrtvovanje svega sela za prosvjetu i nezavisnost države i crave.

Poslije pozdravnog govora djeca iz mjesne škole kao i ona iz škole u Sonkoviću deklamovala su rodoljubne pjesme Sv. Savi, Kralju Mučeniku-Ujedinitelju, mladome Kralju Petru II, te „pred ikom sv. Save", „Mali Jugoslaven", „Siroče", „Usklikнimo s ljubavi", „Sumadinac", „na Kosovu".

Po tome se je mjesni učitelj zahvalio narodu na mnogobrojnom prisustvu, te učiteljici, gđici Mariji Ratković, koja je iz Sonkovića dovela svu prav. djecu i ne žaleći trudć i napora spremila istu za deklamacije.

Poslije deklamacije mjesni stariji djaci, a ujedno članovi ovdašnje Sokolske čete odigrali su sa vrlo dobrim uspjehom komad Petra Kočića: „fazavac pred Sudom". Iza toga slijedilo je narodno kolo pred školom.

B. D.

Bugarsko zadrugarstvo

Posle potpisa ugovora o večnom prijateljstvu izmedju naše države i Bugarske, u narodnim je masama zavladalo veselje, jer ovaj ugovor ispunjava mnoge praznine na živom telu Balkana, a veoma važnu ulogu igra i u budućoj medjusobnoj privredno-gospodarskoj saradnji.

Kada već znademo i osećamo, da će zadrugarstvo ne samo konačno da uredi naše nuterne gospodarsko privredne prilike, moramo biti svesni toga, da će i medjusobna saradnja bugarskog i jugoslavenskog zadrugarstva nadasve vidnu ulogu igrati u sredjivanju naših medjusobnih prilika.

Dok su nam prilike našeg jugoslavenskog zadrugarstva više ili manje poznate, držimo potrebitim, da našoj javnosti u kratkim potezima prikažemo i prilike zadrugarstva u posestrimi Bugarskoj.

U Bugarskoj 75 posto stanovništva pripada zemljoradničkom staležu, pak je prama tome shvatljivo da poljoprivreda diktira kao glavni činilac u sredjivanju gospodarskih prilika Bugarske. Tokom razvoja zemljoradničkog gospodarstva u Bugarskoj, kao i u unapredjenju zemljoradničkog gospodarstva, narod je bugarski morao da prebrdi veoma teška vremena, a da ih konačno još ni do danas nije potpunoma uredio. U takvom teškom položaju i radu zemljoradnik je morao da traži leka prvenstveno i jedino putem jednog zdravog i jakog zadružnog pokreta, tako da je još 1890. godine osnovana prva zadruga u selu Mirkovo. Ova je prva zadruga bila čisto kreditna, a služila je kao najbolji kvasac za rapidnim razvijanjem zadrugarstvá u ovoj posestrimskoj državi.

Zelenaštvo je u Bugarskoj do tih vremena bilo u velike rašireno, a dobar je bugarski narod, a navlastito seljak, stenjao pod teškim bremenima teških kamata i provizija. Sa rapidnim razvijanjem zadrugarstva narod se je brzim tempom oslobadjao tog gospodarskog robovanja, te već 1907. godine vidimo, da se u Sofiji osniva Opći savez bugarskih zemljoradničkih zadruga, koji savez, danas posle 30 godina svog uspešnog rada, broji u svom članstvu preko 1600 zadrugá članica à sa cirka 300.000 zadrugara zemljoradnika. Naravna je stvar, da ovdje nijesu obrojene razne druge vrste zadruga kao proizvadjačke i potrošačee, kao niti one zadruge, koje sa nalaze izvan okvira zadrugara zemljoradnika.

I ako gospodarske prilike Bugarske, a navlastito bugarskog seljaka, nijesu nit najmanje ružičaste, ipak kreditno zadrugarstvo nije doživilo onaj potpuni lom kao kod nas, gde svaki savez, pak tako reći i svaka kreditna zadruga treba sanaciju svoga stanja.

Gorespomenuti savez zadruga igra glavnu ulogd medj zemljoradnike, te se sada u glavnom bavi sa prikupljanjem žitarica, jaja, povrća, mlečnih proizvoda, sočiva it.d. od zadrugara, dok za protuvrednost pruža zemljoradnicima jeftiniju nabavu gospodarskog alata, kolonijalnog blaga, galcu, sumpora, trgovačkih proizvoda i svega što seljak dnevno potrebuje, tako da je ovaj savez u godini 1935. imao nešta manje nego 5,150.000.000:- leva prometa.

Opći savez bugarskih zemljoradničkih zadruga ubraja se stoga kao prvi i glavni uvoznik i izvoznik istaknutih predmeta. Sa svojim pako kulturnim i socijalnim delovanjem može da se otvoreno ponosi, jer je baš i samo ovaj savez najuspešnije delovao za unapredjenje bugarskog sela sa gospodarskog i kulturnog gledišta, te kão takova ustanova sa svojim je članicama najmoćnija socijalna i gospodarska organizacija u Bugarskoj.

Lj. Petrić

MALI OGLASNIK

Do 15 riječi D. 6, svaka daljnja reč 50 p. (uvrštava se najmanje 2 puta)

Priopćeno po retku D 10 — Oglasi poštarifi

DAMA koja želi imati vlastitu krasnu narodnu nošnju neka iskoristi rjetku priliku. Cjena povoljna. Obratiti se uredništvu. 3—1

U pažnji cij. građanstvu! Unajmljivanje stanova i soba, prodaja ili kupnja, traženje namještenja ili namještenika najuspješnije se postizava oglašivanjem u malom oglasniku mjesnih novina. Mali oglasnik za „Tribunu" može se predati preko cijelog dana u administraciji našeg lista: Šibenik, ul. Episk. M. Iša.

Prodaje se ribarski brod sa tratom tenjerima i uzamá, Cjene veoma povoljne. Ponude na Paško Gracin — Primošten. 2—1

KUPUJEM Bankovne knjižice, Zlato i Briljante. „Nakit" posredovanje za nabavu zajmova, Split — Kresimirova 3

„ILS" INDUSTRIJA LIJESA TVORNICA SANDUKA - SIBENIK Skladište svakovrsnog materijala. Prodaja na veliko i malo uz najpovoljnije dnevne cijene i uvjete. Telef. br. 30.

Oprezni telefoni

Londonski telefonski pretplatnici mogu se u zadnje vrijeme pohvaliti da imaju zaista pažnje telefonske aparate koji vode računa o tome da su živci današnjeg poslovnog čovjeka mnogo istrošeni, pa prema njima treba imati obzira. Zasluga je za to uprave telefona koja je predala u promet takve aparate koji kad zvone ne stvaraju galamu. Veza se uspostavlja prvo na taj način što telefon polako zvoni i skoro obazrivo i sa strahom da ne bi uznemirio svoga pretplatnika. Ako ovaj odmah ne čuje, telefon tada zvoni nešto jače, ali još ne dosadno, već tek onda digne galamu kad se poslije nekoliko sekundi niko ne javi.

KNIN

Predavanje na pučkom univerzitetu

Prof. Pero Šegota održao drugi dio svojeg predavanja o Gogolju, 26 o. mj. u dvorani Dobrot. žen. zadruge. Ovaj nastavak predavačev ističe se ljepotom i zanimivošću izbora najmarkantnijih mjesta iz Gogoljeva najboljeg djela Mrtve duše, time, što oni koji su djelo čitali, obnovili su im se u mašti tipovi i opisi što ih Gogolj onako nenatkriljivo iznese; a koji ga nisu čitali, pobuđen im je interes da to djelo pročitaju. No — predavac je ujedno spojio sa citatima iz romana i njegov odnos sa dva genija, u ruskoj književnosti, sa Puškinom pjesnikom i Bjelinskim kritičarom. njegova putovanja po Italiji, njegov duševni preokret i teške borbe mistično religiozne i platonsku ljubav s gdom Smirnov. U konciznim slikicama, predavač je vještinom popularnog posrednika, između ruskog genija i slušača, ostavio najljepšu impresiju o Gogolju čovjeku, patniku, rodoljubu, tvorcu klasičnih djela, sa svim onim nečim mističnim, tamnim, širokim i još nepretumačivim dubinama ruske duše; onoga što osjećamo u melodijama „Volga, Volga..." i „Ej uhnem", pa čitanjem od Puškina do Maksima Gorkog. Predavač je toplo pozdravljen od publike.

Veseli nas što će naš pučki univerzitet prirediti u februaru, prigodom stogodišnjice smrti Puškinove, osobitu akademiju u počast jednome od najvećih pjesnika i Rusije i Evrope u 19-stoljeću.

(m)

Zimski manevri njemačke brdske artilerije

Ovih dana nemačka brdska artilerija vrši velike manevre na masivu „Oigspic" koji je pokriven debelim slojem snega. Manevri se vrše prvi put na ovako teškom terenu, uz ovake atmosferske prilike i sa oštrim metcima.

Direktor: HAMILKAR VITALIANI — Glavni i odgovorni urednik: BRUNOSLAV J. LORINI — Stampa: Tiskara E. Vitaliani i Sin, Šibenik — Platiво i tuzive u Sibe